

به نام خدا

گردش کار در واحد CSSD

❖ تا چند دهه اخیر مرکز استریل در بیمارستان در واقع به اتاقی اطلاق می شد که در جوار بخش اعمال جراحی یا حتی در اتاق های عمل قرار داشت . علامت CSR به همین جهت و تحت عنوان اتاق استریل مرکزی موجودیت این واحد را اعلام می کند .

❖ امروزه بیمارستان ها در ابعاد و تعداد تخت متفاوت دارای یک واحد استریلیزاسیون یا سترون سازی مرکزی اند ، که با نامهای :

- Central Sterilization Room(CSR)
- Sterile Supply Department(SSD)
- Central Supply Sterilization Department(CSSD)
- Theater Sterile Supply Unit(TSSU)
- Hospital Sterilization Department Unit(HSDU)

و با توجه به شرایط ، فعالیت می کنند .

❖ مرکز استریل ، مکانی است که وسایل مورد نیاز بخش ها و اتاق های عمل بیمارستان در آن ضد عفونی و استریل می شوند . این قسمت متعهد است که همیشه وسایل استریل در اختیار داشته باشد (حداقل برای مصرف ۴۸ ساعت بیمارستان) این مرکز همچنین وظیفه دارد که تمام وسایل اتاق عمل را طبق لیست ارسالی از اتاق عمل استریل کرده و به موقع تحویل دهد . محل مرکز استریلیزاسیون ترجیحاً نزدیک به اتاق عمل یا متصل به آن باشد تا در موقع حمل وسایل مشکلاتی مانند : آلودگی وسایل استریل ، هدر رفتن وقت و انرژی پیش نیاید یا به وسایل آسیبی وارد نشود و وسیله مورد نظر به موقع در اختیار اتاق عمل قرار گیرد .

❖ افراد اتاق عمل و کارکنان مرکز استریل باید با یکدیگر کمال همکاری را داشته باشند و وسایل موجود را در جهت برگرداندن سلامتی بیمار و رفاه او با حسن نظر حل کنند . کارکنان مرکز استریل باید افرادی بسیار فعال ، دقیق و با

- ❖ وجدان باشند ، زیرا کلیه وسایل ، تحت نظر آنها ضد عفونی و استریل می گردند . همچنین لازم است که آنان در مورد میکروب شناسی و چگونگی کار با وسایلی نظیر اتوکلاو و غیره اطلاعات کافی داشته باشند .
- ❖ نظافت و ضد عفونی مرکز استریل باید مانند نظافت اتاق عمل دقیقاً رعایت گردد . وسایل و ابزارهای مختلف در انبار و محل هایی که در نظر گرفته می شود ، به طور مرتب تنظیم شده و با بر چسب مشخص گردند.
- ❖ در مرکز استریل ، یک درب ورود و خروج کارکنان در نظر گرفته میشود و اشخاص متفرقه حق ورود به این مرکز را ندارند . کارکنان بخش های دیگر بیمارستان برای تحویل ، دادن ، تحویل گرفتن و یا تعویض وسایل از طریق پنجره ای که به این کار اختصاص داده شده است ، با مرکز استریل ارتباط برقرار می کنند .
- ❖ تمامی کارکنان مرکز استریل باید لباس مخصوص بپوشند و از ماسک و کلاه استفاده کنند. رعایت بهداشت شخصی برای کارکنان این مرکز الزامی است.
- ❖ مسئول مرکز استریل که معمولاً یک پرستار میباشد ، نظارت لازم بر امر تحویل دادن و تحویل گرفتن وسایل ، شستشو ، بسته بندی یا پکینگ وسایل و استریل کردن آنها را بر عهده دارد .
- ❖ اهمیت این واحد در آن است که ، بدون این مرکز هیچگونه عملی در بیمارستان نمی تواند انجام شود . به این دلیل که برای انجام اعمال جراحی ، ابزاری نیاز است که عاری از انواع میکرو ارگانیسم ها باشد .
- ❖ می توان گفت که CSSD ،مسئول ایمنی اثر فرآیندهای مربوط به استریلیزاسون اقلام قابل استفاده مجدد ، و پیشگیری از هر گونه خطر انتقال عفونت به بیماران و یا کارکنان است .
- از اصول مهم در CSSD (واحد استریلیزاسیون مرکزی) کسب اطمینان از کیفیت عملیات گند زدایی و سترون سازی است ، که بر عهده مسئول واحد گذاشته شده ، و وظیفه فوق غیر قابل تقسیم و تفویض به دیگری است . این فرد معمولاً یک پرستار آموزش دیده است . CSSD دارای وظایف منطقی متعددی است ، و طیف وسیعی از روش استریل کردن پک ها ، پوشش ها و پشتیبانی و تهیه ابزارها از منابع تجاری را در دست دارد .

فعالیت های واحد استریلیزاسیون مرکزی

الف – دریافت لوازم و تجهیزات

- مرحله اول فعالیت مرکز استریلیزاسیون ، از دریافت لوازم و تجهیزات و یا مواد اولیه شروع می شود . بنابراین ، اولاً باید ترتیبی اتخاذ شود که این عمل به آسانی صورت گیرد و در ثانی ، ترتیب لوازم جهت دفتر داری و تهیه فهرست آن به آسانی تأمین گردد .
- برای این منظور در محل دریافت لوازم از درهای مخصوص استفاده می شود که دریافت وسایل و لوازم را تسهیل نماید . لازم است کلیه لوازم و تجهیزات بررسی شده و چنانچه احتیاج به تعمیر و یا تغییر قسمتی در آن است به دقت انجام گیرد .
- برای این کار لازم است میزهای مخصوصی در مرکز استریلیزاسیون قرار بدهند . بعلاوه ، بایستی قسمت مربوط به لوازم استریل و پاک از هم مجزا باشند . انتخاب و کاربرد رنگهای مختلف برای قسمتهای گوناگون CSSD در کار آیی آن کاملاً مؤثر خواهد بود .
- از لوازم و تجهیزات این قسمت می توان میز کار به ارتفاع ۳۵ و ۲۴ فوت، با سطح استیل را نام برد . صندلی کار با بلندای ۲۵ فوت از کف با پشتی راحت و زیر پایی ، گنجه های نگهداری برای پک های آنستریل و جعبه های وسایل تمیز (غیر مقوایی) ، میز انباشت مرکزی و قسمت بسته بندی ست ها و محل نگهداری دستکش ، سینک های مخصوص جهت خیس نمودن اقلام و انواع لوازم مورد نیاز جهت پکینگ انواع بسته های استریل و انواع اندیکاتورهای لازم جهت کنترل صحت عملکرد فرآیند استریلیزاسیون .
- ماشین های شستشوی ابزار جراحی ، انواع دستگاه استریلیزاتور اعم از اتوکلاوهای بخار ، اتوکلاوهای گازی ، دستگاه فور، دستگاه آون واز دیگر تجهیزات این واحد می باشد .
- میز استیل با سطح مشبک برای قرار دادن وسایل استریل بلافاصله پس از تخلیه اتوکلاو و گنجه های با سطح مشبک برای نگهداری وسایل و ابزار استریل .

ب- تمیز کردن و گندزدایی لوازم

- این کار مستلزم پیش بینی تهیه دستگاه شستشوی ابزار یا حداقل تعبیه سینک های مخصوص شستشوی ابزار و وجود محل های شستشوی مناسب میباشد . که بسته به میزان عملکرد بیمارستان این واحد ممکن است مجهز به یک یا چندین دستگاه گند زدای شوینده همراه یا بدون امکانات خشک کردن کامل باشد .

ج- آماده سازی لوازم

- پس از آنکه لوازم و ابزار کاملاً تمیز و گندزدایی و آماده شد ، لازم است طبق اصول صحیح و استاندارد و با وسایل استاندارد بسته بندی گردد .

د- سترون سازی

- روشهای مختلفی برای این کار مورد استفاده قرار می گیرد ، که هر یک دارای معایب و محاسنی می باشند . به طور کلی سترون سازی با بخار آب با توجه به سرعت نسبی آن و با قدرت باکتری کشی در حال حاضر متداول ترین روش استریلیزاسیون می باشد .

ه- نگهداری ابزار

- لوازم استریل و غیر استریل بایستی در محل های مشخص و مجزا نگهداری شوند بنابراین برای این منظور بایستی از قبل محل های معین را پیش بینی کرد .

و- تحویل

- لوازم استریل لازم است در محل های معین نگهداری و در مواقع لزوم تحویل بخش های مختلف گردند .

جریان کار در واحد استریلیزاسیون مرکزی

❖ سازماندهی تسهیلات فیزیکی در یک بخش ارائه خدمات استریلیزاسیون

سرویس باید توسط یک شخص مناسب مدیریت شود. همه کارکنان باید آموزش دیده باشند و به صورت مرتب تحت آموزش قرار گیرند. برای همه اقدامات باید دستورالعمل های مکتوب موجود باشد و برنامه های بازرسی کنترل کیفی طراحی شود.

طبق توصیه CDC، تمامی دستگاههای استریل کننده باید بصورت هفتگی مانیتورینگ بیولوژیک شوند. اگر وسایلی که در داخل بدن بیمار کار گذاشته میشوند توسط اتاق عمل استریل می شوند (**device Implant**)، باید در بسته بندی آن از اندیکاتور بیولوژیک استفاده شود تا قبل از استفاده از **Implant** از استریل شدن آنها اطمینان کامل حاصل شود.

❖ جریان کار CSSD فقط بایستی در یک مسیر مستقیم باشد، و جریان کار عمدتاً به صورت زیر است:

- جدا سازی، شستشو، گندزدایی کردن و خشک کردن
- بازرسی، چیدن سینی ها و بستن پک ها
- سترون سازی
- انتقال به گنجه نگهداری ابزار استریل
- توزیع به بخش ها و سایر واحدها

بدیهی است ایمنی و کار آیی مورد نظر در آماده سازی و توزیع ابزار و لوازم مورد نیاز که به ضد عفونی و استریل نیاز دارند، مستلزم طراحی یک سیستم رفت و برگشت (سیرکولاسیون) صحیح است.

تردید نیست که این انتظار فقط با طراحی دقیق و منطقی بر آورده می شود.

علی رغم نقش حساس و اهمیت واحد CSSD در کنترل عفونت های بیمارستانی متأسفانه کمتر این بخش از سوی مسئولین بیمارستان مورد حمایت و توجه قرار گرفته است .

طبق تحقیقات انجام شده ، عدم رعایت ضوابط در طراحی و ساختار فیزیکی واحد ، عدم نگهداری صحیح دستگاهها و مستهلک بودن آنها ، عدم رعایت روش صحیح ضدعفونی و استریلیزاسیون ، بکار گیری افراد فاقد صلاحیت و نا آشنا به اصول این واحد و عدم رعایت اصول بهداشتی محیط و بهداشت فردی ، از جمله مشکلات این واحد در بیمارستانها می باشد.

منابع :

- مدیریت مراکز استریلیزاسیون ، رختشویخانه و مواد زاید در بیمارستانها
- دکتر موسوی سید احمد - میری مجید - دکتر آخوندزاده رضا - موسوی فاطمه
- پیشگیری و کنترل عفونت های بیمارستانی
- دکتر اصل سلیمانی حسین - دکتر افهمی شیرین
- کنترل عفونت ، مفاهیم پایه و آموزش ، فدراسیون بین المللی کنترل عفونت
- برگرداندگان : دکتر پارسی رامش - دکتر میر رضایی سید محمد - دکتر عسکریان مهرداد
- اصول و فنون پرستاری و استریلیزاسیون
- زردشت رقیه - اکبرزاده رؤیا
- سایت های معتبر اینترنت